Ч. 20 (12.969). Львів, пятниця 29. січня 1932. Рік LIII.

Poсztowa opłata [illegible]

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	14·00 „
Піврічно	26·00 „
Річно	48·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Проти нової військової кольонізації.

Заява Українського Клюбу, виголошена послом О. Луцьким, на засіданні сойму 26. січня п. р. при першому читанні урядового законопроекту про дальший безплатний наділ землею жовнірів польського війська.

Закон з 17. грудня 1920 р. ввів упривілеєне надавання землі визначним жовнірам польської армії виключно на етнографічно-українських і білоруських територіях. Розпорядок президента Річипосполитої з дня 24. листопада 1930 р. ще більше поширив управнення польських військових кольоністів на тих землях. Цілий псважний запас землі, призначеної на основі цих законів на військові кольонізаційні цілн вже вичерпаний.

Одначе нині предложено нам новий урядовий законопроект, який прямує до того

1) щоби для безплатного надавання нової землі під військову кольонізацію передати неозначені ближче лісові ужитки і рільні ужитки, що находяться в адміністрації державних лісів,

2) щоби на цілн дальшого безплатного військового осадництва віддати нерухомости, що їх набув державний скарб на переведення рільної реформи, оскільки їх уже віддали без ніякої правної підстави т. зв. військовим осадникам,

3) щоби жовнірів, які мають управнення, передбачені в законі з 17. грудня 1920 р. і не отримали землі на основі цього закону, але набули її дорогою закону про виконання земельної реформи, звільнити від решти ціни купна, тобто щоби таким чином поширити дальше безплатне надавання землі жовнірам польської армії,

4) щоби жовнірам тієїж категорії признати безплатно на власність земельні наділи, які вони тепер мають на основі піднаємних договорів, заключених із державним скарбом,

5) щоби признати право до безплатного надавання землі не тільки жиючим, упривілеєним жовнірам, але й родинам по поляглих жовнірах,

6) щоби дотеперішнім військовим осадникам, наділи яких окружний земельний уряд визнає невідповідними для рільного ужитку, виміняти лихі наділи на кращі при рівночасному уділенню їм допомоги на кошти перенесення,

7) щоби безплатними набувцями землі були в майбутньому не тільки жовніри, але й організації військових осадників.

Це нове обдаровування жовнірів польської армії має бути переведене коштом запасів землі, призначеної на земельну реформу виключно на етнографічно українській та білоруській теоиторії (воєвідства: Новгородське, Поліське, Віленське, Волинське і два повіти Білостоцького воєвідства).

Закон про надання землі жовнірам польської армії ухвалив сойм у 1920 р. перед першими виборами до сойму на Волині та Поліссі, тобто тоді, коли ніяких ні українських ні білоруських послів у варшавському соймі ще не було. Український нарід вже тоді якнайенергічніше протестував проти ідеї військового осадництва на своїх землях. Так само безоглядно протестували ми, українські та білоруські посли, коли уряд наміряв провести закон про нову військову кольонізацію на наших землях у попередньому соймі. Українські посли і весь український нарід засадничо противляться тому, щоби переведене колись Суллею обдаровування жовнірів землею підбитих народів повторювати у 20-тому столітті на користь польських жовнірів коштом землі, з природи річи призначеної на доповнення господарств малоземельного рільничого українського та білоруського населення. Перенаселення рільничих воєвідств із більшістю українського населення, а саме, Львівського, Станиславівського і Тернопільського, де на один кільометер випадає вже тепер 80.98 і 117 мешканців, мусить найти природний відплив наслідком надміру свого бідного рільного населення на менше заселену українську Волинь і Полісся. При тім мусимо зазначити, що наприклад Волинь має вже тепер 68,7 мешканців на квадратовому кільометрі, тобто більше від польського Поморя і що саме на Волині унаглядився найсильніше зріст густоти населення за останніх 10 років. Ніколи не погодимося з тим, щоби український хлібороб, відвічний автохтон цих земель переплачував її, а польський жовнір отримував її тут безплатно.

Закон про військову кольонізацію з дня 17. грудня 1920 р. міг зродитися наслідком безпосереднього захоплення воєнною перемогою. Одначе, коли одинацять літ пізніше уряд приходить нині знов із законопроектом про дальшу військову кольонізацію, що малаб відбутися виключно на українських землях, то цього не можна зрозуміти й оцінити інакше як вважати це за вже на зимно продуманий, черговий удар у відвічний національний характер цих земель і за удар, вимірений в саму основу буття українського та білоруського народу, для яких, як усі знаємо, цілий запас земель на цих територіях за малий на те, щоби їх карловаті господарства довести до мінімальної площі, яка моглаб виживити працюючу хліборобську родину.

Крім того підкреслюємо, що, поза дотеперішньою великою військовою кольонізацією на етнографічно непольських землях, введено на ті землі ще більше нового польського елементу при питомому переводженні земельної реформи.

Взявши все те на увагу, Український Клюб закладає тут в імени цілого Українського Народу в Польщі врочистий і якнайрішучіший протест проти предложеного нам тепер законопроєкту і заявляє, що буде поборювати цей законопроект усякими доступними засобами як у соймі так і поза ним.

Тристаліття народин гетьмана І. Мазепи

у березні 1932 року.

Від Редакції: Наші історики досі не знали докладно дати народження гетьмана Івана Мазепи і тому приймали всякі гіпотези, які нераз собі суперечили. У 4. числі „Життя і Знання“ за січень 1932 р. (Річник V.) опублікував наш заслужений дослідник акад. Михайло Возняк статтю п. н. „Коли народився Мазепа“, в якій подає докладну дату народження цього великого гетьмана. З уваги на те, що в березні цього року припадають згідно з поданими у статті даними тристалітні роковини народин гетьмана Івана Мазепи, знайомимо далі наших читачів зі статтею акад. М. Возняка в надії, що ці роковини причиняться в нашому громадянстві до глибшого заінтересування цією світлою постаттю нашої історії.

Наші історики — пише акад. Возняк — не подають докладно дати народження Івана Мазепи. У найновішому життєписі, що його зладив Ілько Борщак та Рене Мартель п. з. „Життя Мазепи“ (Vie de Mazeppa) читаємо ось що: „Не знаємо напевно, коли народився Мазепа. Здається, що коло 1640 р.“ У своїй популярнії „Історії України“ пише акад. Михайло Грушевський, що Мазепа „був з української шляхти з Білоцерківщини. Родився коло 1640 р. і хлопцем висланий був на королівський двір“ (с. 361). У своїй популярній книзі „Історія України-Русі“ пішов Микола Аркас за Федором Уманцем, коли писав таке: „Якого саме року родився Іван, напевне не знаємо; по одних джерелах — се було у 1629 році, по других далеко пізніш: у 1644, але, здається, ближче буде до правди перше“ (с. 287).

Рік 1629 як дата народження Мазепи походить від власника архіву князів Вишневецьких, графа Брюель-Плятера, що крім того мав звязки з іншими польськими власниками давніших архівів. Подавши цю звістку, зазначив Микола Костомарів про неї, що вона „не затверджена ніякими сучасними звістками, не згоджується з шведськими звістками тих сучасників, що близько бачили й знали Мазепу в 1708 році; вони кажуть, що тоді він мав 64 роки, тоді як йому повинно було бути 79 років, якби він родився 1629 року. Зовсім може бути, що обидві звістки не так то певні“. (Мазепа, Львів, 1895, с.1).

Пізніший життєписець Мазепи Уманець писав із приводу року його народження ось що: „Ріжно говорять про рік народження гетьмана. Одні вказують 1644, інші 1629. На думку одних — він залюбився в Мотрі Кочубеївні, маючи сімдесятьпять літ, на думку інших — тільки шістьдесять. Факти дають зовсім означену відповідь.

„У 1659 році, на поручення Яна Казимира, Мазепа їде до гетьмана Виговського, в найближчому — до Юрія Хмельницького; на початку 1663 він зявляється до гетьмана Тетері з важним порученням — передати війську гетьманські клейноди. Молодих дипльоматів можна було акредитувати при дворі Медічі, Марії Стюарт і Єлисавети, але не в таборі ворохобників-козаків. Припускаючи, що в 1663 році було Мазепі найменше літ трицять, він родився не пізніше 1633 р. (Гетьман Мазепа, сс. 10—11). На підставі подібних припущень прийшов Уманець до думки, що Мазепа „народився в 1629 р. або дещо пізніше“.

Якщо Уманець був би пильніше розглянувся в літературі про Мазепу, булоб стало йому в немалій пригоді посмертне видання писань Тимка Падури у Львові з 1874 р. п. з. „Pyśma Tymka Padurry“, де між чотирма польськими нарисами Падури з української історії є також нарис про Івана Мазепу. Про молоді роки Мазепи читаємо в цьому нарисі ось що: „Гетьман військ задніпрянських козаків Іван Мазепа народився 20. березня 1632 р. в місті Білій Церкві на Київщині (na Ukrainie), учився в єзуїтів у Полоцьку коштом кн. Дмитра Вишневецького, білоцерківського старости; київський епископ Лещинський поручив його Янові Казимирові й разом із Мартином Коцьким вислано його до Голяндії удосконалюватися в артилерійському ділі. Будучи джурою при королі по повороті до краю, мав прикру пригоду з Яном Хризостомом Паском“ (с. 325).

Як зазначено в другій нотці до нарису, в паперах спадкоємців по краківському каштелянові Мартині Коцькому є виразна згадка про те, що Мазепа їздив учитися за кордон на кошт Яна Казимира, а з фонду, що його записав краківській академії Вартоломей Новодворський. А щодо дати народження Мазепи — зазначено в першій нотці до нарису, що вона взята з такої польської записки на поезуїтському молитовнику кремянецького манастиря: „Іван Адам Мазепа, польський шляхтич, народився дня 20. березня 1632 р. в Білій Церкві; учився в єзуїтів у Полоцьку коштом кн. Дмитра Вишневецького, білоцерківського старости. Київський епископ Лещинський впровадив його до двору Яна Казимира й він був джурою та довіреним при королі. Став гетьманом на Задніпрові 1687 р. й був у великих ласках у московського царя Петра. Змолоду заприязнений з домами Лещинських і Вишневецьких, злучився з королем Станіславом Лещинським проти Москви; підніс повстання з 40 тисячами козаків. По полтавській битві вийшов із Карлом XII. до Молдавії. Умер від трути, яку подав йому піп грек, і поховано його в Бендерах“ (с. 413).

З рукопису Бібліотеки Оссолінських ч. 1935 (том I, 160 зб) довідуємося, звідки роздобув Па-

дура рукописну записку з поезуїтського молитовника, а саме з нотаток Альойзія Осінського. „Biskupa Ołyckiego“. Це останнє настільки недокладне, що в дійсності Осінський став у 1831 р. тільки олицьким прелатом. Про широкі наукові інтереси Осінського свідчать рукописи, що лишилися по його смерті в числі 102 томів.

М. Возняк.

Анґлійська преса про українські справи.

Українське Бюро в Льондоні повідомляє: На біжучій сесії Ліґи Націй, яка розпочалася у понеділок, дня 25 січня, має прийти під наради також справа українських скарг у відомій справі подій з 1930 року. Польський уряд зладив офіціяльну відповідь до Ліґи Націй, яка вийшла друком як документ ч. С 741 — 1931 (Ліґа Націй).

Англійські кола живо зацікавилися цією відповідю і вже появилися у пресі перші коментарі на цю тему. І так нпр. **„Ню Стейтсмен енд Нейшен“** з дня 23 січня ц. р. присвятив цій справі цілу передову статтю, в якій коротко переповідає саму справу „пацифікації“ та її закордонний епільоґ, при чому гостро критикує згадану польську відповідь. Автор закидає передусім тій відповіді, що вона не розглядає українських скарг річево. На жаль, не подаємо тексту тої англійської статті, щоб не наразитись на конфіскату.

„Таймс“ з дня 19 січня подає коротку статтейку власного варшавського кореспондента під наголовком **„Українці в Польщі — увертюри Уряду“**. Наскільки можна виміркувати, стаття має на ціли приготовити англійську опінію перед Женевою. „Таймс“ відомий зі своїх польонофільських тенденцій. Статтейка починається:

„Гідною уваги є зміна відношення численних українських провідників Східної Галичини супроти уряду. І так, коли кілька днів тому, львівський воєвода запрохав визначних українських провідників на конференцію, щоб з ними обговорити потреби українського населення, вони те запрохання приняли...“

Дальше говорить про Преосв. Епископа Хомишина „який все був прихильником порозуміння з урядом“, що він мав піддати польській пресі думку, що „тепер саме найкраща хвиля для уряду, щоб він використав згідливий настрій українців і зробив перший крок до порозуміння між обома націями“.

Таким робом готовий до послуг варшавський п. Баркер (кореспондент „Таймсу“) накрутив навіть львівську конференцію на такий лад, щоби на ній спекти печеню. Бідолаха „забув“ зазначити, що на конференції у воєводи не було ні одного авторитетного представника ні одної політичної партії, лише делеґати аполітичних суспільних установ.

„Манчестер Ґардіян“ про положення в нашому краю.

Дітройт, дня 8. січня 1932.

„Manchester Guardian Weekly“ з дня 18. грудня м. р., містить зпід пера свого спеціяльного кореспондента у Львові, обширний і дуже точний опис про положення в нашому краю. Кореспондент подає зібрані від наочних свідків численні факти про методи, вживані підчас слідства поліційного владою. Зміст згаданого опису подав за „М. Ґардіяном“ також і американський тижневик „Nation“ дня 6. січня ц. р.

„Манчестер Ґардіян“ як відомо — орган ліберальної партії та один із найкращих часописів в Англії; є він поширений по цілому цивілізованому світі; читають його видавці й редактори ріжних часописів і журналів, члени парляменту та урядів ріжних держав.

Думаю, що не помилюсь, коли скажу, що зпоміж усіх чужомовних часописів „М. Ґардіян“ наш найбільший прихильник і найбільш завзятий оборонець; а доказом цього численні редакційні статті, дописи, які він помістив від часу відомих, осінніх подій 1930 р.

Наші люди, головно американські та канадійські українці, що володіють анґлійською мовою, повинні замовити собі „М. Ґардіяна“. Тут маю на думці тижневик „Ґардіяна“, бо передплата денника при теперішньому великому безробітті буде для багатьох видаватися зависока.

Дуже важне, щоби передплатники в листі до видавництва зазначували, що вони українці.

Б.

——o——

„Сурма“ і чорнило на портреті президента.

За що розвязали Кружок „Рідної Школи“? — Таємна історія з примірниками „Сурми“ та „спацифікована“ шафа з шкільним приладдям.

В листопаді мин. року бережанське староство припинило діяльність Кружка „Рідної Школи“ в Бережанах. Із трьох офіціяльних мотивів, найважнішими були два перші: що підчас ревізій в домівці Кружка найдено „Сурму“ і що підчас тої самої ревізії найдено там пімняті й поваляні портрети през. Мосціцького і марш. Пілсудського серед сміття. З приводу цих закидів находимо слідуючі уваги в 2. ч. журналу „Рідна Школа“:

Передусім до ревізії, що відбулася 22-го вересня 1930 р., не допустили ані одного члена Старшини Кружка ані ніякої третьої особи, не списали протоколу з переведеної ревізії і — розуміється — такого протоколу не підписав ніякий член Старшини. Після переведеної ревізії переслухували членів Старшини Кружка „Р. Ш.“ в старостві і в суді, одначе тоді ані в старостві ані у слідчого судді ніхто ніколи не вимагав ніяких вияснень, ані навіть не натякав, що в домівці Кружка „Р. Ш.“ найдено якийнебудь примірник „Сурми“.

Канцелярія Кружка „Р. Ш.“ приміщена в одній кімнаті спільно з канцелярією адв. д-ра В. Бемка. Цього останнього тоді арештували і довший час тримали у слідчій вязниці, але і йому ніколи ніхто не закидав, що найшли в нього якийсь примірник „Сурми“. Трудно сумніватися, що колиб при ревізії у Кружку чи д-ра Бемка найшли були „Сурму“, то напевно зараз-же підняли з цього приводу крик та притягли їх до відповідальности.

Щодо **другого** закиду — мовляв члени Старшини Кружка „Р. Ш.“ в злому намірі сплюгавили портрети президента Мосціцького і маршалка Пілсудського тим, що зімняли їх, поваляли і кинули до скрині зі сміттям, то річ виглядає так: Портрет президента Мосціцького був у шкільній шафі, що стоїть на коридорі. В тій шафі були також шкільні зшитки та приладдя до писання а між ними й півторалітрова фляшка чорнила. В часі ревізії отворили шафу баґнетом, хоча присутній учитель хотів отворити її ключем. Щоби докладніше провірити що саме міститься в шафі, викинули всі предмети з шафи на долівку коридору. Фляшка була шкляна і тому — падаючи на долівку з усім що містилося в шафі — розбилася а чорнило покрило все, між іншим і портрет президента. Додатиб треба, що того дня переводило тут ревізію 82 постерункових державної поліції, які ходили гурмами по коридорі і кімнатах школи не звертаючи найменшої уваги на порозкидувані предмети і в наслідок того з тих предметів остала купа сміття.

Щодо портрету маршала Пілсудського, то Кружок „Р. Ш.“ такого портрету не мав. Світлина маршала Пілсудського була відбита на виборчій летучці Безпартійного Бльоку з передостанніх виборів до сойму і переховувалася з іншими виборчими летучками інших виборчих груп в бюрку д-ра Бемка. Підчас ревізії опинилася та летучка разом з іншими документами на підлозі в бюрі д-ра Бемка, де найшов її потратовану ногами і знищену один з поліційних відділів.

Так виглядає „дійсна дійсність“. Але до тої дійсности належить теж факт, що — Кружок „Рідної Школи“ у Бережанах адміністраційна (навіть не шкільна!) влада припинила в діяльності, не турбуючись навіть про долю шкіл підлеглих і втримуваних Кружком і треба було аж поїздок до Львова, делеґацій і т. д., щоби бодай школи функціонували.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 29. СІЧНЯ 1932.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ. 2)

Клопоти зі щастям

(Гумореска.)

II.

Минали дні за днями, а вони пили каву при помочі старого млинка, а про жереб і забули.

Аж ось приходить від адміністрації „Вечірньої Зірки“ лист:

„Ваша Всечесности!

Любо нам повідомити Вас, що на ваш жереб 4.565.115 вийшов расовий індик, якого можете собі кожного дня відібрати між годинами 4—6 після обіду... і т. д. З поважанням. (Підпис нечиткий).

Він скривився, коли це прочитав, а вона теж. Ні млинка ні книжки не виграли.

— Але й того шкода полишити їм, — каже чоловік, усеж воно називається щастя, так без одного сотика дістати расового індика...

— Та що з ним робити тут у камяниці на поверсі?

— Треба його продати на місці і що дадуть, то й взяти.

— Ні, жінко, не продам. Подумай: йдуть різдвяні свята. Хібаж ми такі вже останні, щоб не поїсти індичини? Заріжемо й спокій, а ти вже знатимеш, як приправити. То буде у нас перший індик на святочнім столі.

Та як ми його дістанемо? — питає жінка.

— Треба поїхати комусь із нас до Львова і забрати наше щастя. І так ми вже давно не були у Львові. Знаєш, Маланю, поїдь ти... маєш і так дещо купити.

— А дай мені святий спокій. Хочеш, то їдь ти, я не рухаюся, у мене і в хаті доволі роботи.

— Та коли так, то вже поїду на один день, а ти спиши мені, що треба купити. Якби лиш дістати від шефа відпустку...

— Ей! Та чейже не відмовить.

Але це було при кінці місяця, багато було роботи, і міг щойно за десять днів дістати відпустку, і то лише на два дні.

Коли вже все жінка списала, що треба було у Львові купити, і довідалася, де (за тим вона розпитувала весь тиждень між знайомими) каже:

— Треба взяти валізку, бо всього того у жмені не повезеш, та й ще погубиш клуночки по дорозі.

Принесли з горіща валізку, а бідою підібрали до неї якийсь ключик, бо оригінальний давно десь загубився, а жінка всунула туди нічну сорочку, ручник, гребінь, щітку, мило...

Обоє не спали усю ніч, боячись, щоб не заспати четверту годину, а о шостій вже бути на двірці. Фікер був ще з вечора замовлений...

Заїхав до Львова без пригоди і насамперед зайшов до Редакції „Вечірньої Зірки“ на Бернардинській площі ч. 2. Та тут йому сказали, що за тим треба йти до адміністрації на вулицю Краківську. Тут якийсь худощавий молодий чоловік в окулярах чемно його привитав і спрямував на вулицю Личаківську ч. 158., де зложені всі предмети, призначені до льотерії. Там йому видадуть виграний предмет.

Знову новий видаток на трамвай, але треба поїхати, бо годі їм дарувати, що йому фортуна впхала в руку.

Поїхав, але находився чимало, поки знайшов те число і цю камяницю, де ці предмети щастя були зложені.

Тут привитав його знову добродій в окулярах, переглянув його папери і каже:

— За вами було особливе щастя. Ви виграли одиноку індичку японської породи, дуже плодючу і з ніжним мясцем.

— У мене написано, що на моє число вийшов індик, — каже він.

— Алеж добродію, поміркуйте, що індичка вартніша, бо вона несе яйця, з котрих знову виклюється індичка або індик, а індика лише раз можна зарізати, тай зїсти.

— А чи не можна би так цю індичку проміняти у вас за що друге, так нпр. за млинок до кави, такий, знаєте, новомодний, що то його до стола прикручується шрубою, а з боку крутиться корбою, мов на лірі?

— Цього не можу вам зробити. У нас, бачите, зразковий порядок. При кожному виданім жеребі написане імя і прізвище, а по льосуванні записується, що кому вийшло. От нпр. на ваше число вийшов індик, або індичка. Якже я можу це переінакчити? Возьмім, що хтось виграв в справді млинок. Приходить сюди і... віддаємо індика, так до мене ви писали. А ми йому пхаємо індичку... А він до поліції з жалобою: там, мовляв, у тій адміністрації „Вечірньої Зірки“ шахрують фантами... І в якому світлі ми тоді станемо, як це підхоплять конкуренційні часописи?

Добродій стояв заломивши руки, начеб його справді засудили за фальшування.

(Продовження буде.)

——o——

Політика і мистецтво

З приводу суперечок про „ліве" письменство, малярство й музику та політичних спекуляцій на аполітичній справі.

II.

ПОЛІТИЧНО-МИСТЕЦЬКА САЛАМАХА В ОДНОМУ ПСЕВДО-МИСТЕЦЬКОМУ ЖУРНАЛІ. — КОНЦЕРТ ДЛЯ ПРОШЕНИХ ГОСТЕЙ. — БОРОТЬБА ЗА ПОСТУП І ДЕМАГОГІЧНА ОБОРОНА ПІД ПАТРІОТИЧНИМ ПЛАЩИКОМ.

Підтягати під більшовицький ярлик боротьбу за нові мистецькі шляхи, це така сама погана прислуга для тих шляхів, як препоганою прислугою для національного прапору є прикривати ним справжню заскорузлість і справжнє назадництво у мистецьких справах. Одна і друга тактика є лише водою на млин **суто політичної демагогії**, а на практиці — дає капітал у руки **спекулянтам на „радянофільстві"**.

Конкретний приклад: гурток молодих людей, числом не більше пальців одної руки, заклав „організацію", шумно названу „ЗУМО" („Зах.-Укр. Мистецьке Обеднання"). Випустило те ЗУМО, як свій орган, перше число „Альманаху Лівого Мистецтва". А в ньому така соціяльно-політично-мистецька саламаха, що аж диво бере, як ніби інтелігентні люди можуть її варити й їсти, не хворіючи на нестравність, та як фахові мистці можуть лепетати „пролетарські" фрази без ніякого глузду, обнижуючи низми рівень своїх фахових уваг. „Мистецтво треба розглядати перш усього по його клясовому змісті" гукає на вступі п. Іван Крушельницький, роблючи міну, наче він розуміє те, що сказав. „Проблема мистецтва й його розвитку ув'язується (!) тісно до проблеми переборення буржуазії й її впливів на мистецтво, до проблеми проводу пролетаріяту в ньому". Врешті найбільша гармата: „Немає ж мистецтва для мистецтва із формалістичними досягненнями й шуканнями, немає чистого мистецтва". Ще кращі квітки маємо у „програмовій" статті п. н. „Завдання Мистецького Обеднання". ЗУМО має — читаємо там — своїм обовязком: „втягнути всі ліві мистецькі сили на західньо-українських землях у практичну мистецько-культурну роботу, **використати їх у боротьбі кляс** (?!), йдучи **виразними шляхами пролетарської думки** (?!); обняти всіх діячів музичного, пластичного й драматичного мистецтва **впливами кляси пролетаріяту (?!), підчиняючи їх внутрішнє життя її керівництву...**; впорядкувати справу мистецького ринку та організованого плянomірного мистецького обслуговування робітничо-селянських мас..." Одночасно, у томуж журналі у статті п. н. „Пролетарська музика" д-р З. Лисько аж захлистується від фраз про пролетаріят, який „напів голодуючи, але з ентузіязмом будує свою пятирічку й укладає вже пляни на слідуючу" та „економічно бореться з цілим світом і перемагає його" (це все у статті на музичну тему!) та одночасно про те, що „споживачами пролетарської музики будуть широкі маси слухачів" і що мусить прийти „завмирання індивідуальних артистів".

Коли фрази про „вплив кляси пролетаріяту" на музику і звязок музики з пятирічкою можна читати лише як гумористику, то фраза про масовий характер „пролетарської музики", в розумінні її нинішньої нової т. зв. лівої течії, мусить викликати чимале здивування. Бо без огляду на скількість і соковитість фраз, приємних політичним протекторам — мистецького журналу, остане найбільш безсумнівною правдою, що т. зв. ліва музика — це витвір саме наскрізь „буржуйської" психіки й „буржуйського" світогляду, тому, що це музика саме наскрізь **індивідуалістична** й вислів **індивідуалістичних шукань**. Не диво теж, що ця музика незрозуміла масам (бодай покищо) і творить нині предмет суперечок, захоплення і атак майже виключно у колах одиниць з фаховою музичною освітою. Зрештою, найкращим доказом на правдивість тих слів є саме перший прилюдний виступ ЗУМО, яким був концерт: це не був концерт у ніякій спортовій палаті для найширших „пролетарських селянсько-робітничих мас", лише в малій салі Музичного Товариства, для малого гурту поіменно запрошених гостей, а з самої рецензії на цей концерт, яка появилася на сторінках „Діла" та в якій рецензент, відомий музика, прихильник нової течії, захоплювався відіграними творами, виходило ясно, що в дискусії про їх вартість чи безвартість можуть забірати слово лише — фаховці, бо кожний ширший гурт слухачів тої музики і не розуміє і вона їм таки не подобається...

А коли автори статтей в „Нових Шляхах" чи „Альманаху Лівого Мистецтва" стараються par force утотожнювати т. зв. лівий мистецький напрямок із лівим політичним, то з цього далеко не слідує, щоби на цю вудочку давали себе хапати люди (лаїки і мистці) з національного табору. Ці останні роблять саме найгрубшу помилку, коли через своє вороже становище до більшовизму й антипатії до лівої музичної течії — накидаються на цю останню, причеплюючи їй ліво-політичну марку та в усіх її прихильниках і пропагаторах добачуючи мало не агентів III. Інтернаціоналу. Такою банальною оцінкою наші патріоти досягають на практиці того, що молоді „ліві" музики силою факту опиняються під отим немилим для них і для нас протекторатом лівих політичних спекулянтів та що викривлюють ту боротьбу мистецьких течій, яка повинна вестися виключно на площині льояльної і благородної ривалізації.

Ці уваги актуальні тому, бо стає прилюдною тайною, що деякі звичаї одної укр. установи, присвяченої одній галузі мистецтва, викликують поважні застереження серед гурту активних мистців. Не входючи в мерітум справи, можна навіть згори прийняти, що деякі застереження тих мистців правильні. **Але не слід втягати до тієї справи політичних моментів.** Це — під адресою обох сторін. Хай одні зрозуміють, що опікунчі крила рабіна з „Нових Шляхів" є найбільшою компромітацією їхньої мистецької справи, другі-же хай не утотожнюють боротьби за нові шляхи з ліво-суспільною демагогією. Боротися за те, щоби відчинити вікна і впустити свіжого повітря до національної установи — можна і треба. Те, щоби пятнувати штучне спутування нових мистецьких течій — чи вони кому подобаються, чи ні, — або щоби виступати в обороні молодих легковажених мистців — є не лише правом, але й обовязком національної преси. Накидатися на неї за це й облудно роздирати на собі ризи, що ця національна преса проповідує „руїнницькі ідеї" — це таж звичайна груба й малокультурна демагогія, яка лише в свою чергу виступає під плащиком патріотизму.

Не плутайте, панове, політики до мистецтва й мистецтва до політики, бо ні політиці ні мистецтву воно на здоровля не виходить.

—o—

Українські композитори про розвиток нашої музики.

(Колективна декляраціа.)

Підписані композитори подають до прилюдного відома з нагоди появи статтей на музичні теми в „Ділі", „Новому Часі", „Новій Зорі" і „Альманаху лівого мистецтва" що слідує:

Стверджуємо, що розвиток нашої мистецької музики за останній час викликує деяку дезорієнтацію серед нашого громадянства у справах музики. Зверхнім обявом цього розвитку є поява ріжних мистецьких стилів і напрямків. Помилкою є утотожнювати поодинокі музичні стилі з політичними ідеольогіями, як це зроблено останніми часами в пресі і в виступах поодиноких людей. На нашу думку всі, хоч і найріжнородніші, стилі, коли вони тільки серіозні, не виключають, а навпаки доповнюють себе взаїмно.

Всі ми знаємо конечність походу за сучасними, новими для нашої суспільности, стилями і течіями з одного боку, а з другого признаємо конечну потребу культивування усього цінного з нашої музичної минувшини.

Дотеперішні керманичі нашого музичного життя намагалися сповнити свій обовязок в обох напрямках і вони є свідомі своїх недотягнень, причиною яких є крайно несприятливі умовини для праці в цьому ділі, як і надто бистрий розріст нашої музики за останній короткий період.

Вкінці усі ми без вимку визнаємо потребу плекання національних познак у музиці.

Василь Барвінський, Микола Колесса, Зиновій Лисько, Станислав Людкевич, Нестор Нижанковський.

Обеднання українських організацій на чужині.

Від секретаріяту обеднаних організацій за кордоном дістаємо для опублікування таку заяву:

„Нижче підписані, повновласні представники українських організацій за кордоном, зложили перед українським громадянством ось яку декляраціо:

Свідомі свого обовязку перед Батьківщиною українці на чужині продовжують змагатись за осягнення цілн нашої національної боротьби.

Дотеперішні зусилля, роблені за кордоном відокремленими гуртами, які не мали сталого і тісного звязку між собою, які працювали без пляну і без керми, часто і в значній мірі йшли на марне.

Такий стан річей не може трівати далі, бо він відбивається відемно на тій справі, якій служимо. Щоби зусилля українців за кордоном мали належні наслідки, наше громадянство повинно працювати обеднано, узгіднено і пляново. А це може статися лише при умовині одноцілої організації.

Між деякими українськими організаціями вже давніше істнував контакт і співпраця. Настав час скріпити цей звязок організаційними формами, встановити норми спільного життя і праці та нарешті поширити його на інші організації.

У тій цілн репрезентовані нами організації постановили: а) від нині нижче названі організації творять разом **Европейське Обеднання українських організацій на чужині;**

б) Обеднання є позапартійною національно-громадською установою федеративного характеру;

в) Обеднання має за завдання боронити матеріяльні і моральні інтереси українців за кордоном та змагати, як на терені українського так і міжнароднього життя, до здійснення національного ідеалу українського народу;

г) сфедеровані організації в їх спільній роботі матимуть себе взаїмно за центральні національно-громадські установи на теренах відповідних держав;

е) усіми справами Обеднання переходово заряджує Секретаріят у складі Президії Української Національної Ради в Бельгії з осідком у Брюселі 18, **rue Kindermans, Bruxelles, (Belgique).**

Секретаріят провадить свою чинність згідно з правильником, принятим усіми сфедерованими організаціями і аж до часу скликання Конференції Обеднання, яка остаточно устаслить організаційні форми, ухвалить статут і вибере постійний кермуючий орган.

Усіх українців за кордоном, що перебувають в Европі закликаємо вступати до сфедерованих організацій, закладати місцеві Централі в державах, де таких ще немає і через них приступати до Обеднання.

За Українську Національну Раду в Бельгії: Дм. Андрієвський, голова; **за Союз Укр. Емігр. Організацій в ЧСР.:** М. Галаган, голова; **за Виконавчий Комітет Укр. Т-в в Австрії:** Е. Клюн, голова; **за Укр. Культурне Обеднання в Болгарії:** І. Орлов,, голова; **за Гурток Укр. при Лит.-Укр. Товаристві в Литві:** І. Бортович, голова; **за Українську Громаду в Римі:** Е. Онацький, голова; **за Українську Громаду в Берліні:** З. Кузеля, голова.

Перед виїздом англійської делеґації до Женеви.

В справі роззбройної конференції.

ЛЬОНДОН, 27. I. ПАТ. „Таймс" повідомляє, що англійська роззбройна делеґація виїде до Женеви з кінцем тижня. Однак вона не буде на відкритті конференції в повному складі. Премієр Мекдональд приїде до Женеви після відкриття і виголосить промову. Льорд Сесіль, що репрезентує тепер Англію на Раді Союзу Народів, не буде членом англійської делеґації. На відкритті конференції буде присутній від Англії тільки міністр закордонних справ Саймон і війни льорд Гейльсгем. Мекдональд має виїхати до Женеви коло 5. лютого і по дорозі вупиниться в Парижі, щоби розмовитися з Лявалем в справі відшкодувань.

Японія не відступає від дотеперішньої тактики.

МОСКВА, 27. I. ПАТ. Нанкінський уряд рішився виконати всі домагання, висловлені в ноті японського консуля в Шангаю. Щодо становища Японії, то повідомляють із Токіо, що японський уряд рішив держатися дотеперішньої тактики, стараючись обеpігати життя й інтереси японських горожан. Якщо дипльоматичні заходи не поможуть, уряд прикаже військовій морській владі зробити, що треба. Задля цього міністр маринарки рішив вислати до Шангаю фльотилю торпедовців.

—o—

РОЗПРАВА ПРОТИ Б. ПОСЛІВ прал. о. Куницького та д-ра Заваликута.

Третій день розправи.

В середу 27. ц. м. зацікавлення процесом не менше, як в обох попередніх днях. Публики знову повно.

На вступі предсідник повідомив, що трибунал рішив долучити до актів записки (зізнання) св. Софії Білкової ,а також відпис акту, що домагається видачі б. посла Заваликута соймові, предложеного прокуратором.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Перший зізнавав нині *о. Антін Кордовський*, парох Біловець, на домагання прокуратора заприсяжений. Заявляє, що на вічу в Білівцях був провідником і те віче отворив. Після того промовляв о. прал. Куницький. Свідок переповідає ту промову, в якій промовець спершу здавав звідомлення зі своєї діяльности в соймі, а потім обговорював ріжні болячки українського населення. Віче це відбулося спокійно до самого кінця і присутній на ньому комавдант постерунку, який уважав на кожне слово, не перериває промовцеві ні одним словом.

На запити предсідника, а потім прокуратора свідок подає ще деякі місця з промови о. Куницького, в якій він критикував кольонізацію, польонізацію шкільництва, шикани поліції і т. д. Св. дає яркі приклади польонізації українського шкільництва в його найближчій околиці, на що люди найбільше перед своїм послом о. Куницьким жалувалися.

Св. *Іван Маланчук*, господар з Біловець, заприсяжений, зізнає, що був на вічу в Білівцях, яке відбулося на подвір'ю о. пароха. На віче прийшов пізніше, тому всього не чув. Те, що чув, це була критика шикан поліції.

Св. *Самон Лукашевич*, гр.-кат. прив. урядовець, заприсяжений, зізнає про віче в Шершенівцях, на якому головував о. Дмитерко, а свідок секретарював. Віче виглядало так, що о. Куницький здавав спершу посольське звідомлення, а потім люди ставили йому ріжні запити, нарікаючи на всякі шикане і кривди від поліції. Люди після промови о. Кун. мали сльози в очах і були розчулені, а не революційно настроєні.

На запит предсідника св. стверджує, що віче відбулося спокійно до самого кінця. На запит прокуратора св. каже, що на тому вічу поляків не було.

Черговий св. *о. Антін Казновський*, парох Глубічка, на домагання прокуратора заприсяжений, зізнає спершу на обставину віча в Шершенівцях. Промова о. Кун. була спокійна й річева. Про якесь підбурювання не може бути мови.

На запит д-ра Волошина св. заявляє, що в промові о. Кун. не було ніяких нападів на нікого, ніякої ненависти до поляків, нічого протидержавного.

Зараз другого дня відбулося подібне віче в Глубічку, де о. Кун. виголосив подібну промову, як у Шершенівцях. У Глубічку о. кап. порушив ще справу перетягання на польське, бо саме тоді зайшов там випадок, що один гр.-кат. кандидат на учителя, змінивши обряд, дістав негайно посаду, а учителька-українка, що не хотіла змінити обряду, сидить донині без посади.

„ЩОСЬ ТАКЕ БУЛО..."

Черговий свідок *Маркус Адлер*, купець з Заповець, що мешкає тепер в Більчу, зізнає після заприсяження, що був на вічу о. Кун. і чув щось про виходки і про те, що право ловлення риби мають тільки жиди. Вчувши це, св. забрався, бо чувся ображеним. Коли св. нині більше нічого собі не пригадує, предсідник відчитує йому його зізнання в слідстві, які він в загальному потверджує, кажучи: „Щось таке було"...

Св. *Мендель Ельбергер*, купець, що живе тепер в Турильчу, зізнає після заприсяження, що чув на вічу о. Кун. щось про рибу, виходки, а врешті покликується на свої зізнання в Борщеві, які йому предсідник відчитує.

Св. *Іван Качура*, начальник громади в Більчу Золотім, зізнає після заприсяження, що був на вічу о. Кун. в Більчу Золотім і чув там про шикани поліції, але ніякого підбурювання в тій промові не було і люди були спокійні.

Св. *Андрій Гостинський* не явився на розправу, тому його зізнання відчитано. Свідок, ткач з Більча Зол., подав зізнав у слідстві, що о. Кун. говорив різко і він мав враження, що люди були ним підбурені.

ЗІЗНАННЯ о. ГРЕБЕНЮКА

Св. о. *Семен Гребенюк*, парох в Більчу Золотім, зізнає після заприсяження, що був на вічу в Більчу Зол. предсідником. Після звідомлення з діяльности о. Кун. вислухував болів населення, м. ін. і про те, що 7-клясову школу в Більчу, в якій на 600 українських дітей є 5—10 польських, зутраквізовано і визначено польському катехитові 5 годин, а свідкові ледви 10. Дальше пригадує собі, що о. Кун. критикував шикани поліції і навязуючи до представлюваних йому населенням своїх болів, обіцяв, що посли УНДО будуть старатися боронити нарід перед переслідуваннями і кривдами.

На запит прокуратора св. стверджує, що промова о. Кун. була спокійна і річева й нічого підбурюючого в ній не було. На дальший запит прокуратора каже, що він цілу ніч не спав, бо думав про нинішню розправу...

Черговий свідок оборони *Михайло Мотиль* не явився, після чого заряджено павзу.

*

По павзі зізнавали дальші свідки.

Св. *Томаш Мацишин*, римо-кат., селянин у Глубічку, зізнає заприсяжений, що був на вічу в Глубічку і чув промову о. Кун., з якої собі тепер нічого не пригадує. На запит предс. каже, що вона була трохи підбурююча.

Св. *Ян Деркач*, римо-кат., селянин у Глубічку, зізнає заприсяжений, що був на вічу о Кун. і памятає, що він говорив щось про виходки. Не мав враження, щоби о. Кун. підбурював, але говорив гостро. На запит предс. заявляє, що о. Кун. говорив також про кривди в шкільництві. Предс. відчитує йому його зізнання в слідстві, які він в основі потверджує. Промова о. Кун. була „для розґжаня крві" (на салі сміх), але в селі не було по вічу ніякого розгорячення між людьми.

ЯК РЕАҐУВАЛО НАСЕЛЕННЯ НА ПРОМОВИ о. КУНИЦЬКОГО.

На запит одного прис. судді св. зазначує, що *відносини між поляками й українцями, які були в селі перед вічем о. Кун., по його вічу в нічому не погіршилися.*

Св. *Герш Шварцбах*, купець з Глубічка, заприсяжений, зізнає, що був на вічу в Глубічку, яке було в читальні, але стояв далеко при дверах, тому нічого собі з нього не пригадує. Предс. відчитує йому його зізнання в слідстві, а потім запитує про поодинокі вислови о. Кун., з яких він одні памятає, а інших ні.

Св. *Мозес Фальтенбліт*, управитель млина в Борщеві, заприсяжений, зізнає, що був на вічу о. Куницького в Глубічку. З тої промови нині не пригадує собі нічого, після чого предс. відчитує йому його зізнання в слідстві, в яких він подав, що о. Кун. критикував діяльність поліції та обіцяв вставитися за людьми у Варшаві.

Св. *Мілько Ременда*, селянин з Глубічка, заприсяжений, зізнає, що був на вічу в чит. „Просвіти", але нині мало що собі пригадує. На запити предс. св. каже, що о. Кун. на представлювані йому кривди заявив, що виступить проти того у Варшаві. В промові о. Кун. не було нічого підбурюючого. По його відїзді було таксамо спокійно як передтим і українці жили з поляками й жидами в згоді.

На цьому вичерпано нинішніх свідків.

ЦІКАВЕ ПРОКУРАТОРСЬКЕ ВНЕСЕННЯ.

Після того прокуратор поставив внесення щоби відчитати на розправі брошуру о. Куницького „Вітер від моря", аби прис. судді могли пізнати душу й погляди обвинуваченого, який у тій книжці дав їм вислів. Спротивився цьому домаганню обор. д-р Волошин, мотивуючи це тим, що брошура не обнята актом обвинувачення і вийшла у Львові леґально. Трибунал пішов на нараду і рішив домаганню прокуратора відмовити.

На цьому нинішня розправа закінчилася. Продовження її завтра в год. 9. рано.

Національний Музей у Львові за 1391 р.

(Докінчення.)

В цей скрутний час, коли широка суспільність занята виключно питаннями, далекими від творчої праці духа, управа музею найшла велику моральну підмогу в гуртку визначних громадян, що приступили до заснування статутового товариства *„Союз Прихильників Національного Музею.* Метою цього товариства є постійно дбати про матеріяльне забезпечення, приросту збірок і сильного розвитку наукової праці Нац. Музею. Після затвердження Львівським Воєвідством статуту СПНМ члени основники вибрали на зборах 4. грудня 1931 р. — головою Союзу еписк. Івана Бучка, заступником голови м-ра Михайла Терлецького, скарбником мітрата Олексу Базюка, членом Ради д-ра Івана Брика, секретарем директора Нац. Музею д-ра Іляріона Свєнціцького, членами контрольної комісії катихита Михайла Ладу і суддю д-ра Станислава Старосольського.

Згідно з постановою Ради Союзу розіслано усім деканатам львівської Епархії статут з запрошенням стати збірними членами СПНМ. З кінцем 1931 р. було членів Союзу: основників 27 і юридичних 3 з майном 450 зол.

Через смерть члена-основника СПНМ д-ра Михайла Коцюбу стратило товариство того, хто при своїм виразнім природничо-господарськім напрямку і фаху громадської діяльности, був гарячим прихильником виразно гуманістичної праці Нац. Музею і Союзу його Прихильників. Джерелом цієї довголітньої співпраці Покійного з установою, що плекає виключно памятки духової творчости національного генія, була його велика любов для своєї Нації та глибока віра в невмірущу силу та красу її самовияву. Члени СПНМ, прощаючи Покійного на свому першому зібранні, підкреслили виразно цю рису життя д-ра М. Коцюби і висловили надію, що за прикладом Покійного приступлять до співпраці з Національним Музеєм усі, кому близький і дорогий є сильний і живий розвиток українського народу, що виявляється у творах свого невмірущого духа. З огляду на поділ збірок Нац. М. в новому будинкові по племінним територіям нашого народу, СПНМ надіється, що його членами стануть представники всіх частин Західньо-українських земель, отже не тільки з Галичини, але й з Волині, Полісся, Підляша та заморської еміграції з Канади і Злучених Держав.

Праця поза музеєм. Виходячи з необхідности звязати життя і розвиток Національного Музею з якнайширшими шарами громадянства управа Н. М. радо служила поясненнями гуртам молоді і робітників — на музейних виставках і поза музеєм. Темами позамузейних доповідей представника управи Н. М. були: Людове мистецтво (на виставці к-ви „Народне Мистецтво"), Книжка як вияв культури нації (на святі книжки в Академ. Домі), Українське музейництво Галичини (в Стрию), Що й як збирати (для учнів перед виїздом на літо), та Історія розвитку книжки (5 лекцій за курсі просвітянських бібліотекарів). Зокрема для потреб АЕпархіяльної консерваційної колеґії виготовлено обширну статтю „Про консервацію та реставрацію історичних памяток церковного мистецтва", а для видання зредаґовано і доповнено порівняним матеріялом статтю покійного В. П. Пещанського про давню „Іконописну техніку".

В справі галицького музейництва були з почину управи музею і „Союзу наукових співробітників українських музеїв" дві конференції у Самборі і одна у Львові. Вислідом цих нарад треба вважати спільну думку українських музеїв у дискусії над проектом розпорядку про державну опіку над музейництвом у Польщі.

В справі заснування „Союзу українських музеїв Галичини", рада „Союзу наукових робітників укр. музеї" у Львові є за спільною працею усіх музейних робітників Галичини в істнуючій професійно-науковій орґанізації. Досвід інших таких великих і поважних орґанізацій, як французька та анґлійська, та власний наш показує, що співпраця музеїв через орґанізований апарат музейних фахівців є куди успішніша, як праця юридичних представників музейних установ. Діється це тому, що правні представники музеїв здебільша навіть не можуть знати музейного життя, в орґанізацію співпраці з природи річи перш усього стараються оперти на узгідненні ріжних правних основ статутової ділянки поодиноких музейних установ. Ця бюрократична та юристична основа діяльности майбутнього союзу укр. музеїв дуже сильно спиняла би рішення важних питань в актуальній праці самих музеїв.

Словник української старовини. У найближчому часі українським музеям доведеться вложити свого роду максимум своєї свобідної працездатности. На основі рішення конференції істориків східної Европи у Варшаві 1927 р. має бути складений словник славянської старовини

для переведеної підготовки складу редакційної комісії була перша нарада її у вересні у Львові. На цій нараді остаточно принято принцип національного, в етнічному, недержавному розумінні, оброблення матеріялу. Представником українських членів Союзу істориків Сходу Европи — Н. Т. і Ш. і Н. М. став директор Н. М. Досі зорганізовано гурт знавців найстаршої доби культурно-національного життя України до 1400 р. і приготовано 1.200 гасел. В найближчому часі організатор укр. відділу обчисленого в словнику на 600 стовпців лексиконового формату, має обзнати і стягнути ці гасла до необхідного мінімум та приступити до намічення ілюстраційного матеріялу. Ось тут і потрібна буде постійна співпраця усіх публичних і приватних збірок української старовини у Польщі. З огляду на необхідність повного та всебічного зображення нашої давнини не тільки словами дослідників, але й німими свідоцтвами живих памятників минулого, буде національним обовязком усіх подбати за те, щоби організатор українського відділу цього Словника не пропустив ані одної подробиці з цього часу, що є в наших руках. Тому на цьому місці звертаться підписаний від усіх майбутніх українських співробітників Словника за помічю до всіх, у кого є якісь памятки цієї доби, або хто що знав про них, щоби „мертві ожили, та німі заговорили".

10—11 січня 1932.

І. Свенціцький.

В справі воєнних відшкодовань.

Англія і Франція не можуть порозумітися.

ПАРИЖ, 27. І. ПАТ. Виміна думок між Францією й Англією в справі репарацій станула на мертвій точці. Хоча обі сторони виявили багато доброї волі, не вдалося згармонізувати поглядів. Дотеперішні ріжниці думок поглибилися значно. В меморіялі, предложеному льордом Тірелем, англійський уряд натискає дальше на конечність признати Німеччині від часу, коли вигасне Гуверова мораторія, абсолютну мораторію на довший час, однак Франція ніяк не хоче зректися відшкодовань разом з необумовною частиною. Тому що годі було осягнути спільну основу порозуміння, стрічу Лявaля з Мекдональдом відложено на пізніше. Однак переговори між канцлерами обох урядів будуть дальше вестися. Французька сторона певна, що перед 30. червня ц. р., значить, перед датою вигаснення мораторії Гувера, дасться знайти формулу, яка зможе усунути теперішні ріжниці думок.

Англійський міністр про митну унію.

ЛЬОНДОН, 27. І. ПАТ. Міністер прилюдних робіт Ормсбі Говр мав висловитися перед представником данського часопису „Політікен", що англійський уряд постановив створити велитенську митну унію, яка обняла би не лише англійські домінії, але теж ті держави, які покинули золоте покриття валюти — Аргентину, Швецію, Норвегію та Данію. Тепер англійський міністер опрокидує тезу, що він буцімто мав на думці оконечні постанови англійського уряду; підчеркує, що висловив лише свої власні думки.

—o—

Японці заняли Харбін.

Китайський ґен. Тін-Чао сплюндрував місто.

Залізнича сторожа східньо-китайської залізниці під командою ґен. Тін-Чао заатакувала Футатіен, китайську дільницю в Харбіні. Підчас нападу убито 30 китайських поліціянтів і 20 цивільних осіб, а цілу дільницю сплюндровано. Приводом до акції було те, що місцеві китайські провідники хотіли переказати ґубернаторові кірінської провінції в цілости контролю над округою в Харбіні. Ґен. Тін-Чао відкликав покищо свої відділи, але готов повторити свій атак на Харбін.

З Токіо повідомляють, що 26. ц. м. японська кавалерія заняла китайську дільницю в Харбіні й роззброїла китайську поліцію.

—o—

Дрібні вістки.

Дня 25 ц. м. у Варшаві переведено виміну ратифікаційних документів конвенції між Польщею і Болгарією в справі **експльоатації воздушної комунікації.**

В одному селі біля Валенсії страйкарі хотіли **підпалити церкву** й стріляли до священика, якого тяжко ранили.

Славний російський співак Шаляпін хоче вернутися із заграниці до Москви і висловив перед радянською владою жаль за свої протирадянські виступи

Українська заява в справі Женеви.

На засіданні сенатської скарбово-бюджетової комісії при обговорюванні бюджету мін-ства закордонних справ сен. *Горбачевський* ствердив, що виступ української делегації на женевському терені не суперечить поставленому міністром принципові льояльности. Це тому, бо українська делегація поїхала до Женеви щойно тоді, як вичерпалися всякі засоби в краю. Соймова більшість перейшла до денного порядку над українськими внесеннями в справі „пацифікації" а уряд не направив справи.

—o—

Революція в Сан-Сальвадорі.

Тисячі убитих. Кріваві бої тривають дальше.

На основі радієвих повідомлень підчас революції в республиці Сан-Сальвадор, що вибухла перед кількома днями, було 1000 осіб убитих. Багато жінок і дітей схоронилося на канадійські кораблі. На основі інших повідомлень три воєнні кораблі Злучених Держав є в дорозі до Панамського каналу, щоби боронити життя й інтереси горожан Злучених Держав.

Завзяті бої між урядовими військами і збунтованими комуністами тревають дальше. На основі повідомлень із Сан-Сальвадор бої розпочалися перед кількома днями в околиці Сантана і тревають досі. Повстанці, кажуть, заняли міста Лібертад, Консонанте і ін. Менші бої йдуть біля столиці. Урядові війська взяли до неволі кількасот полонених.

ОСТАННІ ВІСТИ

ЖУРНАЛЬ ДЕ ЖЕНЕВ ПРО УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ.

„Журналь де Женев" у передовиці Мартена обговорює українські справи в звязку з петицією в справі „пацифікації".

УСТУПАЄ ЯН ПІЛСУДСЬКИЙ?

У варшавських політичних колах кажуть, що після ухвалення бюджету на 1932/3 р. уступить міністр скарбу Ян Пілсудський. Його наслідником буде бувш. міністр скарбу Матушевський.

СПРАВА БЕРЕСТЯ ЗНОВУ У СОЙМІ.

Як 7. і 8. точка денного порядку засідання сойму, що відбудеться в пятницю, є звіти адм. комісії про внесення послів Стр. Людового про вплинавання на суд поліц. рапортів і внесення ППС, НПР. і ХД. про створення надзв. комісії для розгляду справи поведінки з вязнями в Бересті.

З ЛІГИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА, 27. І. ПАТ. На пополудневому засіданні т. зв. Комітету 12-х (члени ради, Японії та Китаю) займалися заявою, що її має зложити в імені Ради голова Поль Бонкур. Заява приймає до відома заяву яп. уряду в справі вдержання принципу „відчинених дверей" в Манджурії, респектування інтеґральности територій та китайської адміністрації. Ніякої нової постанови в справі Манджурії не буде.

На завтрішньому денному порядку Ради є: меншинна справа на Шлеську та польсько-литовського транзиту.

У СЕКРЕТАРІЯТІ ЛІГИ НЕ БУДЕ ПОЛЬСЬКОГО ЗАСТУПНИКА.

Польські часописи висловлюють невдоволення, що є плян обсадити комісії секретаріяту Ліги урядовцями: 3 німцями і т. зв. невтральними, з поминенням поляка.

ДИМІСІЯ АВСТР. КАБІНЕТУ.

ВІДЕНЬ, 27. І. ПАТ. Кабінет канц. Буреша подався до димісії. Причина: непорозуміння в хр.-сусп. партії.

През. Мікляс поручив Бурешові тимчасово вести аґенди та створити новий парл. уряд.

БРИТІЙСЬКА РОЗЗБРОЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ.

ЛЬОНДОН, 27. І. ПАТ. У склад британської делегації на роззбройну конференцію входять: премієр, міністр закорд. справ, кольоній, військових справ, летунства, льорд адміралії та Корбет-Ешбі, як делегатка-заступниця.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·89·50—8·90·00, канадійський долар 7·40·00—7·50·00, чеська корона 0·26·50—0·26·55, австрійський шілінг 1·05·00—1·10·00, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·80—0·35·10, швайцарський франк 1·73·80—1·74·00, фунт штерлінгів 30·50·00—31·00·00, радянський червінець 0·00—0·00, німецька марка 2·10·50—2·11·00

—o—

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорушчина 5.** (б зя кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 33—100

— **Першорядна українська фризієрня** Т. Кутковського, Львів, вул. Бляхарська 11, тел. 93—21. 1070 16-?

— **Лікар Д-р Іван Белей** отвирає з днем 1. лютого канцелярію у Войнилові. 1277 2-2

— **На українському матуральному курсі** для гімназійних естерн при вул. Театинській ч. 10 **„ЗНАННЯ"**, признаному Кураторією (5. січня 1932. Ч. II. 13981/31) розпочинається з днем 1. лютого також наука для тих, що бажають приступити до іспиту зрілости в осіннім речинці, або пізніше. 1239 2-2

— **Швальня** кооп. „Труд", Львів, Ринок 39. — шиє **дешево** блюзки, шляфроки, піжами, фартушки, склепові та бюрові плащі і т. д. Організуючи при наших дотеперішніх робітнях суконь і білля цей новий відділ хочемо дати Вп. Публиці змогу, щоби давала до нас замовлення також і з теперішніх дешевих матеріялів, при яких ціни за роботу мусять бути також дешеві. 1256 2-3

— **Українське студентство в роковини бою під Крутами.** Пригадуємо всім студентським організаціям і установам: II. Краєва Студентська Конференція вирішила, що „роковини геройської смерти українських студентів у бою під Крутами є від сьогодні українським усестудентським святом". Так як і попереднього року, в день 30. січня 1932 р. українське студентство вшанує память поляглих під Крутами товаришів одноденною голодівкою, від якої не сміє відмовитися ніодин студент, ні одна студентка.

— **Новий український часопис у Румунії.** У Чернівцях вийшло з датою 24. січня 1932 р 1 число нового українського часопису в Румунії „Народня Сила". Часопис призначений для українських селян Буковини й Бесарабії; видає його б. спільник-видавець черновецького щоденника „Час" — Юрій Сербинюк.

— **Застрілили бандита у Львові.** Львівська поліція від кількох днів робила облаву на бандита Вашкевича, який стріляв недавно до ком Ґжебеніка біля кіна „Марусеньки". Вчора побачила його поліція на площі св. Духа; він утік аж на вулицю Берка Йосельовича, стріляючи по дорозі до поліцаїв і прохожих. Там укрився у складі дерева та обстрілював службовиків поліції. Важко раненого бандита вивезло ратункове поготівля до лічниці; покищо невідомо, чи він сам себе пострілив, чи ранили його поліційні службовики. Підчас погоні Вашкевич ранив двох службовиків міських трамваїв і одного робітника міської газівні. Взагалі впало ок. 150 стрілів. У куртці Вашкевича, яку він полишив на Пелтевній вул. найшли портфель без грошей, фотографію невідомої пари, 20 сот. і витрих. Поліція впала на слід Вашкевича завдяки його любці Шостаківній. Поліція була її арештувала. Вашкевич відгрожувався поліції, коли не випустить її на волю. Поліція фіктивно випустила Ш. та слідила кожен її крок. У полудне аґенти побачили Ш. як у напрямі середмістя несла якийсь клунок. Вашкевич мав при собі три револьвери

— **Селянин під колесами поїзду.** Андрій Івахів, селянин із Фірлеївки, золочівського повіту, переїзджав на возі через залізничий шлях між стаціями Красне та Скварява. Рампа замкнула його на рейках перед приїздом поїзду з Красного до Тернополя. Івахів скочив із воза, уставив його при рампі та держав коні за віжки. Надїхав поїзд, коні налякалися й кинули Івахова під колеса, де він на місці помер. Коні вийшли з випадку без шкоди.

— **Присуд на керманича коломийського „Стшельца".** Трибунал львівського апеляційного суду засудив д-ра Степана Грабаря, керманича „Стшельца" й адвоката в Коломиї, за намагання перекупити урядника Функельштайна та за образу чести адвоката д-ра Шульбавма — на три місяці важкої тюрми з завішенням кари на три роки. Крім того засудили його на заплачення грошевої гривни 200 долярів до державної каси, себто тої суми, якою намагався перекупити урядовця.

— **Із краєвої хроніки.** Під замітом грабіжницького нападу на Миколу Садового стануть перед наглим судом у Любачеві 18-літні хлопці Михайло Садовий та Іван Кравець із Гучі. — У купальні св. Анни при вул. Академічній повісився львівський купець Штахель.

— **Залога підводного човна в обличчі смерти.** Англійська адміралія повідомляє, що підводне човно М. 2, яке пірнуло вчора (26. І. ц. р.) в 10.30 год. ранку біля Портленду, не дало ще ніякого знаку про свою долю. Контрторпедовці, підводні човни та мінолови з великою натугою пошукують його під морськими водами. Інші підводні човни, що відбували вправи по-

зом із човном М. 2. вернули до своєї бази. — Підводне човно М. 2. збудоване в 1920 р., має 1450 тон вмістимости. Залога М. 2. складалася з 6 старшин і 40 моряків. Човен М. 2. має рятункове приладдя, яке дозволяє членам залоги рятуватися й випливати поодиноко на поверхню моря; запаси повітря вистарчать для залоги на 48 год. — Англійська адміраліція поінформувала кореспондента ПАТ-ої в Льондоні, що поголоски про віднайдення затопленого човна М. 2. неправдиві, досі не усталене місце морського дна, де затонув човен. В рятункових зусиллях бере участь 18 морських одиниць: кружляки, торпедовці, підводні човни та окремі двигуни для підношення з морського дна. Усталення місця, де потонув човен дуже важке через розбурхане море. Зусилля відкрити М. 2. при допомозі спрямування гідрофонів у напрямі катастрофи не дали висліду. Можливо, що машини затопленого човна не працюють. Залога М. 2. стоїть в обличчі смерти; човен М. 2. належить до дуже важких і знавці висловлюють переконання, що добуття його на поверхню зустрінеться з важкими до поборення труднощами.

— **Могила царів Єрихону.** Археольоґ Гарстенґ повідомляє з Палестини, що йому вдалося відкрити могили царів Єрихону. Могили добре збережені, в них знайшли чимало старовинних предметів. У XV. ст. перед Христом єрихонські царі вважали себе підданими египетських фараонів і носили такі ознаки царської влади, як і египетські фараони. В одній могилі з часів фараона Хатшенсу знайшли 500 старовинних ваз.

— **Розкопки в Мексику.** Американський археольоґ Альфонс Казо доповнює подробицями вісти про відкриття великих скарбів у старовинній могилі в Мексику. Відкрили скарби зовсім несподівано підчас розкопок могил вождів мікстеків. Мікстеки замешкували колись теперішній Мексик і воювали з відвічними ворогами астеками. Ще перед приїздом еспанців до Мексика астеки покорили й вигубили мікстеків. Могила десяти вождів астеків була так по мистецьки закрита, що відкрили її зовсім припадково. Вхід у могилу був закритий великою скелею. З якої доби походить могила — цього ще оконечно не вирішили, але вчені впевняють, що від смерти останнього вождя мікстеків минуло не менше від 500 літ. Коли археольоґ Казо разом із помічниками увійшов у могилу, — перед ними була фантастична картина: стіни печери миготіли від дорогоцінного каміння та золотих прикрас. Всюди красувалися величезні гієрогліфи, котрих значіння ще досі не розшифрували. Могила була 12 м. довга, 3 м. висока та 4 м. широка. Своїм багатством вона перевищає славнозвісну могилу Тутанк-Амона. Казо найшов у могилі ониксові ожерелля, перстені, вази зі золота — мистецьки різьблені, золоті вірли, дорогоцінні камінї. Американські вчені догадуються, що Казо відкрив казочне Ельдорадо.

— **Ідеальний чоловік.** В Америці влаштували конкурс на правильник для зразкового чоловіка. Побідником вийшов Ваностенд із таким правильником: 1. Чоловік зранку має завжди добрий настрій. 2. Приходить точно на обіди та вечері. 3. Не вмішується до справ своєї подруги. 4. Впевняє, що його дружина приготовляє харчі краще від матери. 5. Більше пересиджує дома, як у клюбі. 6. Уважає, що його дружина найкраща з жінок.

— **Чудацьке завіщання.** В Яссах помер багатир Константин Ґіка й записав 150 міліонів левів букарештенській академії наук під умовиною, що академія надрукує його твори своїм накладом. Колиб академія не погодилася видати твори Ґіки, то його міліони стали би власністю брата. Академія розглянула твори Ґіки й тепер має неабиякий клопіт, бо твори мають порнографічний зміст.

Літературний куток.

У Франкфурті ставили премієру відомого автора історичних портретів Еміля Людвіґа п. з. Портрет. Це дебют, але, як критика стверджує згідно, невдатний. Зміст цієї песи такий: молодий артист після довших розшуків зустрічає нарешті ту, про яку мріяв: ідеальний тип жінки та модельки. Таку бачив він у своїй уяві; коли відмалює її, дасть бажаний архитвір. Але після подружа — приходить розчарування; жінка хоче тільки кохання, артист думає головно про свій образ. Він не хоче, щоби жінка стала матірю, заки він не скінчить образу. Жінка покидає його і виїздить із багатим купцем. Артист стріляється. Жінка довідується про це і вертається. У Венеції на посмертній виставі творів свого мужа вона бачить свій незакінчений портрет і з розпуки нищить його. Песа Людвіґа повна думок замість акцій, дієві особи паперові.

Між паперами відомого французького комедіописця Вікторієна Сарду найшли щойно тепер (24 роки після його смерти) повість досі недруковану.

В Авіньон, на домі, де колись находилася церква св Кляри, прибили тепер памяткову таблицю на спомин, що дня 9. квітня 1327 р. Петрарка зустрів тут уперше Лявру, яку звеличав у своїх безсмертних сонетах.

У німецькім видавництві Р. Фоґтлендера в Ляйпціґу вийшла книжка Евгенія Георґа з. н. „Культури, які щезли“. Є це спроба змалювати долю всього людства як одну цілість і на підставі пройденого шляху розвитку передбачити його майбутність. Книжка посередня в своїй ідеї між фільософією історії Геґля і недавньою всесвітньою історією Уельса.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Франц Коковський: ВЧОРАШНІ ДНІ. Веселі оповідання. Стор. 112. Львів—Перемишль 1931. Заходом кружка „Рідної Школи“ в Сяноці.

ЖУРНАЛИ.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР. Річник XVIII. Ч. 1. 1. січня 1932 р.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, ілюстрований літературно-політичний журнал. 10. січня 1932 р. Ч. 96. Рік V.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 27. I. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·80 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., сир — 4·00—4·10 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За редакцію відповідає Олександер Костик. — Видає Видавнича Спілка „Діло“. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.